

BÅRLISKOGEN BARNEHAGE

OMSORG OG LÆRING - HÅND I HÅND

PEDAGOGISK ÅRSPLAN FOR BÅRLISKOGEN BARNEHAGE

2019-2020

INNHold

INNHold.....	1
INNLEDNING.....	2
PRESENTASJON AV BARNEHAGEN.....	2
VISJON.....	3
BARNEHAGENS VISJON.....	3
BARNEHAGENS MÅL OG INNHold.....	4
LIVSLANG LÆRING OG FREMTIDSBILDET.....	4
BÆREKRAFTIG UTVIKLING.....	4
SATSNINGS- OG UTVIKLINGSOMRÅDER.....	5
BARNES MEDVIRKNING.....	5
HUMOR.....	5
MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT.....	6
DEMOKRATI OG LIKESTILLING.....	7
SPRÅK.....	8
LEK.....	9
VENNSKAP, SOSIAL KOMPETANSE OG SOSIALT SAMSPILL.....	10
GRØNT FLAGG.....	11
ERNÆRING OG HELSE.....	11
FAGOMRÅDENE.....	13
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.....	13
KROPP, BEVEGELSE OG HELSE.....	14
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET.....	15
NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI.....	16
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI.....	17
NÆRMILJØ OG SAMFUNN.....	18
ANTALL, ROM OG FORM.....	19
SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE.....	20
SAMARBEID MED BARNAS HJEM.....	20
PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG EVALUERING.....	22
PLANLEGGING.....	22
DOKUMENTASJON.....	22
EVALUERING.....	22
ÅRSJUL.....	23

INNLEDNING

Den pedagogiske årsplanen i barnehagen følger barnehageåret og beskriver barnehagens pedagogiske arbeid. Den er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen skal være et redskap for refleksjon og utvikling. Planen utvikles av hele personalgruppen og styrer har det faglige ansvaret for innholdet. Årsplanen skal gi informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, livslang læring og mestring. Dette skal fremme barnas allsidige utvikling og ivareta samarbeid med barnas hjem. Den skal gi foresatte et godt innblikk i barnehagens arbeid og vise sammenheng mellom de konkrete aktivitetene og de overordnede målene. Barnehagen årsplan fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg. Dette gir foresatte mulighet til å påvirke innholdet i barnehagen.

Virksomheten i vår barnehage bygger på retningsgivende føringer som Barnehageloven, Barnekonvensjonen, Rammeplan for barnehager, skole- og oppveksttjenestens, Utviklingsplan og Strategisk plan for kvalitet i barnehage og skole. Barnehagens formål er å gi barn under skolepliktig alder godt utviklings- og opplæringsmiljø som er til det beste for barnet. Den skal være både en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre.

I samarbeid med FAU arrangerer barnehagen en årlig felles tur i samarbeid med Løken barnehage for de eldste. Til jul drar storbarnsavdelingene på kino ca. kr. 100,- og for småbarna arrangeres en årlig Gårdstur ca. kr. 100,-. Øvrig tilkommer 50,- kr i matpenger vedtatt i SU for varmmat fire dager i uken.

Presentasjon av barnehagen

Bårliksgogen barnehage åpnet 01.08.08. Barnehagen har fem avdelinger:

Fugleredet, 13 barn i alderen 1-3 år, tlf. 67 93 45 25

Bjørnehiet, 13 barn i alderen 1-3 år, tlf. 67 93 45 24

Soppen, 20 barn i alderen 3-6 år, tlf. 67 93 45 26 – mobil: 90 97 34 77

Bikuben, 20 barn i alderen 3-6 år, tlf. 67 93 45 28 – mobil: 47 64 69 05

Maurtua, 20 barn i alderen 3-6 år, tlf. 67 93 45 32 – mobil: 47 62 76 13

Barnehagen tilbyr plass til 86 barn, men antall barn kan variere på grunn av fordeling av alder. Vi har kort vei til turmuligheter, og vi har en kupert og spennende utelekeplass.

Antall hele årsverk er 20,10

Barnehagen har i tillegg 1,5 stilling støtteassistenter

Barnehagen har for tiden utplassert to lærlinger, på avdeling Fugleredet og avdeling Maurtua.

Åpningstid: mandag-fredag kl. 07.00-17.00

Vi har fem planleggingsdager i året. Barnehagen er da stengt.

Sommerstengt i uke 29. og 30.

Onsdag før påske stenger barnehagen kl. 12.00

Adresse: Bårlibråten 8, 1467 Strømmen

Telefon: 67 93 45 20 (kontor)

Assisterende styrer: 67 93 45 33 (torsdager)

E-mail: anonym@lorenskog.kommune.no / bsbh@lorenskog.kommune.no

VISJON

Barnehagens visjon

Barnehagene i Lørenskog har en felles visjon: "Læring, mening og gode minner". Med utgangspunkt i denne overordnede visjonen har vi utarbeidet vår egen visjon i Bårliskogen barnehage:

«Omsorg & Læring - Hånd i Hånd»

For å forklare visjonen vår bedre har vi valgt å bruke disse begrepene:

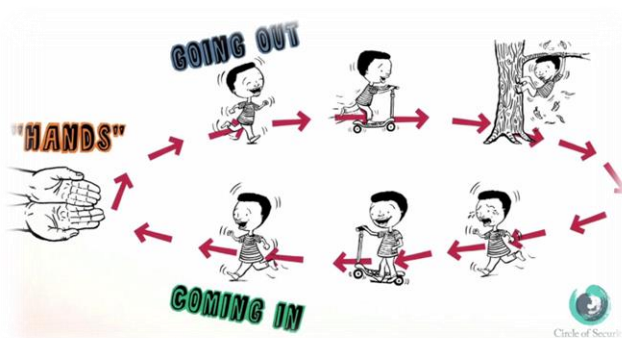
TRYGGHET – For at barn og foreldre skal oppleve trygghet skal vi voksne være sensitive, se hvert enkelt barn og familie og gi gode tydelige rammer. Vi skal være anerkjennende og alltid ha et åpent fang.

GLEDE – ved å oppleve glede i hverdagen er vi med på å skape trivsel og gjøre en forskjell i barns liv. Vi skal være åpne, lekne og se gleden i små ting og hendelser, samt ta barnas perspektiv og oppmuntre til humor i det daglige. Barna skal oppleve mestring og få positive tilbakemeldinger.

KOMPETANSE – vi er mange voksne med pedagogisk utdanning og lang erfaring. Vi utfyller hverandre, vi skal være åpne for ny læring og positive til endringer. Vi skal samarbeide godt mellom avdelingene og være raus med hverandre.

UNDRING – vi skal være nysgjerrige og engasjerte voksne som oppfordrer barna til å filosofere, stille spørsmål og søke svar. Vi skal kunne avvike fra planer for å fremme barns medvirkning og bruke tiden vi har i hverdagen.

LEK – barn lærer gjennom lek, og vi voksne skal legge til rette for at hverdagen fylles med gode leksituasjoner. Vi skal være deltakende, kreative og inspirerende, og veilede barna i konfliktsituasjoner.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD LIVSLANG LÆRING OG FREMTIDSBILDET:

Barnehagen skal være en læringsarena som fremmer livslang læring for å møte fremtidens krav. Vi i Bårliskogen barnehage legger vekt på at barnehagen skal være en trygg og omsorgsfull arena for læring. For å få til dette må personalet være gode rollemodeller og omsorgspersoner. Vi må være bevisst at alle erfaringer man får tar man med seg videre i livet. For å kunne mestre hverdagen, så må grunnleggende faktorer som trygghet, trivsel, livsglede og følelse av egenverd være til stede. Barna må oppleve trygghet i både gode og dårlige opplevelser ved å ha trygge voksne omsorgspersoner rundt seg som ser og anerkjenner barnet og barnets verdi. Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING I BARNEHAGEN:

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Ved å tenke og handle lokalt bidrar barnehagen nasjonalt og legger til grunn for at nye generasjoner barn blir bevisst sine holdninger, kunnskaper og verdier som vil være med å påvirke verden globalt. Barnehagen skal legge til grunn at barna forstår at dagens handlinger får konsekvenser for fremtiden.

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold. Barnehagen skal være en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barna skal bli kjent med naturens mangfold og oppleve tilhørighet med naturen. Barnehagen skal fremme verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal lære å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.

Årets satsingsområder:

❖ SOSIAL	❖ MILJØ	❖ ØKONOMI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lek ➤ Språk ➤ Mangfold og respekt ➤ Livsmestring og helse	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bevisst forhold til natur og miljø ➤ Ernæring og fysisk aktivitet ➤ Barns- og foreldres medvirkning ➤ Tenke kritisk og handle etisk	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bidra til sosial utjevning, alle skal ha like muligheter ➤ Kontinuerlig bevissthet rundt gjenbruk og avfall ➤ Lære å ivareta miljø og materiell (samfunn)

SATSINGS- OG UTVIKLINGSOMRÅDER

TIDLIG INNSATS

BARNES MEDVIRKNING

” Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.”

(Barnehageloven § 3 Barns rett til medvirkning)

HOVEDMÅL

- Barna skal påvirke sin egen hverdag ut i fra alder og modenhet
- Vi er bevisste på barnas ulike uttrykksformer

DELMÅL

- Personalet lytter til barna
- Barna opplever å bli hørt
- Personalet stiller reflekterende spørsmål
- Personalet observerer og følger opp alle barnas ulike uttrykk og behov

TILTAK

- Personalet deler barna i store og små grupper i rutinesituasjoner, samling og lek
- Vi gjennomfører samlinger med ulike tema der barna får bidra med sine innspill og ideer
- Barna leker på egne premisser

I henhold til FNs barnekonvensjon skal vi i barnehagen lytte til barnas meninger. Barnehagen skal legge opp til å være en demokratisk arena. Vi i Båriliskogen barnehage vil derfor jobbe med å:

- Ha et inkluderende fellesskap
- Ta med barnas meninger i barnehagens planer og vurderinger
- Gi barna opplevelsen av at de blir hørt og at deres meninger er betydningsfulle
- Anerkjenn barnas kroppsspråk og følelsesmessige uttrykk

HUMOR

Humor er en viktig del av vår hverdag. I barnehagen skal barna oppleve et trygt og godt miljø med mye humor. Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede. Vi mener at trygghet gir glade barn. For å nå dette målet skal våre barn være omgitt av omsorgsfulle, trygge og tydelige voksne som tar vare på hvert enkelt barn og som ser deres behov.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Rammeplanen sier at:

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskapet».

Vår barnehage skal være et sted som fremmer vennskap og fellesskap. Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet. Barn og voksne har en absolutt verdi. Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet der mangfold brukes som en ressurs. Barnehagen skal blant annet gjennom fagområdene jobbe med mangfold, likestilling og gjensidig respekt.

HOVEDMÅL

- Mangfoldet skal leves i hverdagen. Personalet skal verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt
- Barna skal oppleve å være del av noe større. Barna skal bli anerkjent og deres plass synliggjort i fellesskapet
- Barna i Bårliskogen barnehage skal ha troen på seg selv og andre, oppleve glede og mestring
- Alle skal lære å dele, inkludere og vise omsorg for hverandre

DELMÅL

- De ansatte skal vise omsorg og tilrettelegge for hvert enkelt barn i barnehagen
- Legge til rette for alle typer opplevelse av mestring ut fra erfaring og alder
- Barna skal vise omsorg for andre og selv å kunne ta imot omsorg
- Alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen

TILTAK

- Voksne veileder og forklarer barna i her - og nå – situasjoner
- Rollespill, ulike problemstillinger fra barnas hverdag
- Følge barnas initiativ i lek, delta og veilede
- Skape felles lekreferanser og bruke eventyr fra alle verdenshjørner
- Lese bøker som omhandler temaet
- De ansatte skal være observante og gå frem som gode rollemodeller
- Legge til rette for kroppslig lek og utfoldelse
- Gi barna kunnskap og opplevelser rundt ulike land og kulturer
- Gjennom å gi barna ulike metoder og verktøy skal de lære å sette grenser for seg selv og respektere andre
- Forsterke positiv adferd gjennom å gi positive tilbakemeldinger
- Møte alle barn med åpenhet og vise omsorg for hvert enkelt barn

DEMOKRATI OG LIKESTILLING

Likeverd handler om at alle mennesker har like stor verdi.

” Likestilling og likeverd handler om den vanskelige balansegangen mellom likhet og forskjeller, om respekt for individet kontra hensynet til fellesskapet, om problemer knyttet til ulikhet og hvordan forskjeller kan oppfattes og utnyttes som en ressurs.”(Temahefte om likestilling i pedagogiske arbeidet i barnehagen 2006)

”Likestilling og likeverd handler om hvilke relasjonsmønstre som utvikles. I leken inkluderer og ekskluderer barn hverandre verbalt og kroppslig. Når vi arbeider med likestilling og likeverd, har vi et ansvar for å utvikle verdier sammen med barna som synliggjør maktstrategier mellom barna over tid. Hva som er makt i relasjonene mellom barna, må barna selv være med på å definere samtidig som vi har felles verdier i forhold til hvordan vi skal være mot hverandre.” (Temahefte om likestilling i pedagogiske arbeidet i barnehagen 2006)

Barnehagen skal fremme forskjellighet og være et inkluderende fellesskap der alle blir hørt og får mulighet til å delta. Barna skal få muligheten til å bidra og medvirke, og oppleve demokratisk deltakelse. (Rammeplan 2017)

HOVEDMÅL

- Positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Mangfold skal leves hver dag gjennom språk, lek og felles referanser
- Skape respekt og forståelse for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap

DELMÅL

- Personalet skal sørge for at barna blir hørt
- Personalet skal sørge for at barna får lik mulighet til å delta
- Personalet lærer barna om ulikheter og hvordan vi kan ha respekt for hverandre

TILTAK

- Aktivitet i fellesskap
- Vi bruker barnas interesser i våre planer av aktiviteter
- Bruker konkrete eller demonstrerer hvordan vi kan være med hverandre (dele, inkludere, samarbeide)

SPRÅK

«Rammeplanen sier»:

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid»

HOVEDMÅL

- Se språk som mangfold i praksis med utgangspunkt i individet
- I Barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og et mangfold av kommunikasjon

DELMÅL

- Alle barna skal få leke med språk, symboler og tekst og stimuleres til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. De skal bruke språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter
- Barna må selv få medvirke i å definere hvilke behov de har for å bruke morsmålet sitt
- Barna videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd
- Barnehagen skal bruke kjent mangfoldig litteratur for barna og felles referanser
- Bruke språket bevisst i hverdagen og utnytte språkkompetansen i barnehagen

TILTAK

- De voksne skal bruke språket aktivt i alle situasjoner
- Bruke språkpakken og språkløyper
- Bruke litteratur som er kjent for alle barna: *morsmål.no*
- Bruke felles referanser i hverdagsspråk og situasjoner
- Gode samtaler mellom de voksne og barna
- Bruke ABC rommet aktivt
- De voksne skal skape et variert språkmiljø
- Bruke mye sang og musikk i hverdagen
- Personalet skal gjøre seg kjent med hvert barn og tilhørende familie sin språkkompetanse og bakgrunn, for å jobbe med felles referanser og kunnskap ut fra hvert enkelt barn

LEK, VENNSKAP OG SOSIAL KOMPETANSE/SOSIALT SAMSPILL

LEK

«Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og tilby aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser», (Barnehageloven § 2)

Rammeplanen (2017) legger vekt på at leken skal ha en sentral plass i barnehagen og at lekens egenverdi skal anerkjennes. Gjennom lek stimuleres barnas fantasi, språk, sanser og motorikk. Barn utvikler seg også emosjonelt, sosialt og fysisk når de leker. Barnehagen skal legge til rette for å inspirere og gi rom for flere typer lek både inne og ute, der glede, humor, spenning og engasjement er viktige ingredienser.

HOVEDMÅL

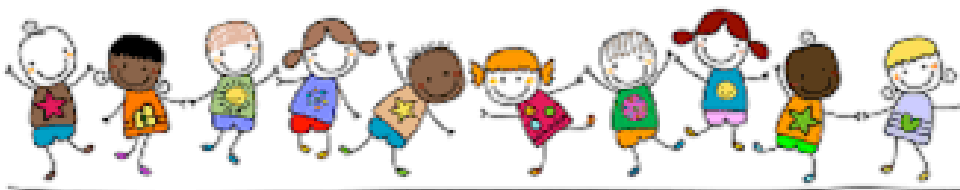
- Barnehagen skal gi rom for og inspirere til ulike typer lek inne og ute
- Alle barn skal oppleve glede og positivt samspill i lek

DELMÅL

- Barna skal få erfaringer med ulike typer lek
- Personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle kan delta i leken
- Barna skal få felles erfaringer/opplevelser som utvikler leken og leketemaer

TILTAK

- Fremme et inkluderende miljø der alle får være deltagende
- Ta initiativ til lek og bidra til at alle kommer inn i leken
- Personalet skal legge til rette for ulike former for lek
- Sørge for at leker og materiell er tilgjengelig
- Observere, være tilstede, veilede og delta i lek
- Gi barna felles erfaringer og opplevelser i hverdagen

VENNSKAP OG SOSIAL KOMPETANSE/SOSIALT SAMSPILL

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill (Rammeplanen, s.22)

Sosial kompetanse utvikles ikke av seg selv, men tilegnes gjennom målrettet læring og egen erfaring gjennom deltagelse. Vi ønsker å hjelpe barna til å mestre det sosiale samspillet og gi dem muligheter til å trene på ulike sosiale ferdigheter.

Alle barn skal oppleve å være betydningsfulle for fellesskapet, få gode relasjoner, samt å være i positivt samspill med barn og voksne. Vi vil aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap helt fra barna begynner i barnehagen.

HOVEDMÅL

- Barnehagen skal være et trygt sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap

DELMÅL

- Barna skal få allsidige erfaringer, hjelp og støtte i utviklingen av sosial kompetanse
- Barna skal føle seg verdsatte og betydningsfulle
- Barna skal få trygge relasjoner til voksne og andre barn slik at godt sosialt samspill og vennskap utvikles

TILTAK

- Personalet skal støtte barna i deres utvikling av sosial kompetanse (empati og rolletaking - prososial atferd - selvkontroll – selvhevdelse - lek, glede og humor)
- Personalet skal være sensitive overfor alle barnas kompetanse og behov
- Personalet skal være støttende og veilede barna i samspillsituasjoner
- Personalet skal forebygge, stoppe og følge opp utestenging, uheldige samspillsmønstre, diskriminering og mobbing/krenkelser

GRØNT FLAGG:

Bårliskogen barnehage er en barnehage som har fokus på miljø. Vi er miljøsertifisert gjennom Grønt flagg som er en miljøsertifiseringsordning rettet mot barnehager og alle typer skoler. Ordningen er en del av det internasjonale Eco-Schools nettverket som drives av Foundation for Environmental Education (FEE). Formålet med Grønt flagg er å sikre bærekraftig utvikling gjennom miljøopplæring. Barnehagene og skolene organiserer miljøarbeidet og jobber med miljøprosjekter innen ulike miljøtemaer i henhold til miljøhandlingsplaner.

Vi skal bevisstgjøre voksne og barn om miljøutfordringene og ta miljøbevisste valg.

Sommeren 2018 ble Bårliskogen barnehage sertifisert som Grønt Flagg barnehage.

I 2017/2018 hadde vi fokus på kildesortering

I 2018/2019 jobbet vi videre med gjenbruk.

I 2019/2020 vil vi ha fokus på ernæring og helse

ERNÆRING OG HELSE:

Lørenskog kommune ønsker at barnehagene i kommunen skal være en helsefremmende og forebyggende arena. Å arbeide helsefremmende betyr i barnehagesammenheng at barnehagen skal ha en daglig praksis som legger til rette for god helseutvikling både fysisk, psykisk og sosialt for alle barn. Rammeplanen for barnehagen gir føringer om at «Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barns bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.» I tillegg skal barn ha mulighet til ro, hvile og avslapning i løpet av barnehagedagen. Gjennom blant annet medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse. Videre skal barna inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger.

Rammeplan for barnehagen sier:

«Gjennom arbeide med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:»

- Opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt
- Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold

- Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper
- Opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer
- Blir trygge på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser
- Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser
- Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid

HOVEDMÅL

- At barnehagen skal ha sunt, variert kosthold og gode miljøer som legger til rette for fysisk aktivitet for alle barn
- Implementere overordnede retningslinjer for kosthold og fysisk aktivitet i barnehagen innenfor rammebetingelser vi har til enhver tid

DELMÅL

- Gi barna kunnskap om hvor maten kommer i fra
- Gi barna kunnskap om hva de ulike matrettene inneholder
- Gi barna kjennskap til hva kroppen vår trenger
- Skape interesse for å lage mat
- Skape glede ved å tilberede og servere mat
- Skape god stemning rundt matbordet
- God tid til å innta maten
- Innarbeide god hygiene ved matlaging og måltid; håndvask, holde bord, redskaper og hender rene under matlagingen. Unngå hår i maten, ved at langt hår settes opp.
- Bli kjent med sukker og syres virkning
- Gjenkjenne salt, søtt, surt og bittert
- Oppmuntre barn til å smake på all mat, gjerne flere ganger. Kanskje du liker det neste gang du smaker
- Øke gleden av fysisk aktivitet
- Kjenne til noen matvarer som inngår i et sunt kosthold

TILAK

- Tilby barn variert og sunt kosthold i barnehagen.
- Gi barna kunnskaper omkring mat og matlaging.
- Involvere barna i matlaging.
- Undersøke ulike matvarer med tanke på smaksopplevelser
- Praktisere regler for god hygiene
- Engasjerte voksne med kunnskap om hva som inngår i et sunt kosthold
- Dele barna inn i mat grupper på faste dager og tider
- Følge helsedirektoratet sine retningslinjer for kost og ernæring i barnehagen

*Vi viser videre til plan for «GRØNT FLAGG» - under «ERNÆRING OG HELSE» på vår webside

FAGOMRÅDENE MED PROGRESJONSPLAN

Kommunikasjon, språk og tekst			
«I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur» (Jfr. Rammeplanen)			
ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 år	Sang, bevegelser, rim og regler Oppleve glede av å bli lest for - Pekebøker, sette ord på. Øve begrepsforståelse, enkle spill Få erfaring med ulike lektyper Språkposer/Temaesker, Snakkepakken, Nonverbalt språk, kommunikasjon med kropp, blikk, babling og fakter	Inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter Være gode, bevisste språkmodeller Bruke rutinesituasjonene og lek bevisst i forhold til språk Observere og gi respons Bruke ulike former for kommunikasjon f.eks. tegn som støtte til tale Bruke morsmål.no	Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med. ASQ og ASQ-SE Periodeplan, ukeplan og ukesreferat Individuell utviklingsplan Bilder, film Skjema overgang barnehage/skole Refleksjon over tiltak og utvikling
3-4 år	Leke og tulle med ord Dikte og rime, Sang og bevegelser, Lytte til musikk, lydbøker og høytlesning, Bruke språk-kista, og språkposer, besøke biblioteket Gi barna felles lekerfaringer der de kan utvikle kommunikasjon Dramatisere enkle eventyr også på andre språk morsmål.no	Ha fokus på humor i hverdagen Legge til rette for gode lesestunder Være lyttende Bruke rutinesituasjoner Gi barna erfaringer med alle typer lek og felles erfaringer Vise forståelse for betydningen av barnas morsmål	
5-6 år	Bøker og eventyr – oppleve glede av å bli lest for. Bli kjent med litteratur Bli kjent med bokstaver og tall og bruke språkløype Sang, dikte og rime, og delta på kulturarrangement Bruke språket for å uttrykke ønsker, følelser og dele erfaringer	Være bevisste vår rolle som kulturformidlere Morsmål.no Være bevisst sin voksenrolle i kommunikasjon både verbalt og non-verbalt Skape et språkstimulerende miljø med lyd, rim og rytme	

Kropp, bevegelse, mat og helse

«Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse» (Jfr. Rammeplanen)

ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 ÅR	<p>Opplive glede ved sanse- motorisk lek og utfoldelse inne og ute,</p> <p>Opplive glede via dans og musikk, bevegelsessanger,</p> <p>Daglig fysisk aktivitet. Bli kjent med kroppen</p> <p>Utvikle et positivt forhold til mat og måltider: Barna tilbys et sunt og variert kosthold</p>	<p>Gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne</p> <p>Være oppmerksomme på barnas kroppsspråk</p> <p>Tilby et variert og sunt kosthold og skape en ro og hygge rundt måltid</p>	<p>Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med, ASQ og ASQ-SE</p> <p>Periodeplan, ukeplan og ukesreferat</p> <p>Individuell utviklingsplan</p> <p>Bilder, film</p> <p>Skjema overgang barnehage/skole</p> <p>Barnas permer</p>
3-4 år	<p>Daglig fysisk aktivitet Tur i nærmiljø, Hinderløype, Sang og regelleker</p> <p>Utnytte snørike dager på ake- og skitur</p> <p>Barna skal få kjennskap til sunne matvarer og til hva kroppen trenger</p> <p>Frukt og grønnsaksuke</p> <p>Varmmat/variert kosthold</p>	<p>Være nysgjerrige på hva nærmiljøet har å by på</p> <p>Tilby barna å gå på turer</p> <p>Se viktigheten av fysisk aktivitet</p> <p>Være gode formidlere av kulturarv</p> <p>Ta barna med i medvirkning</p> <p>Snakke med barna om gode og sunne valg</p>	<p>Refleksjon over tiltak og utvikling</p>
5-6 år	<p>Opplive fysiske aktiviteter gjennom året, ute og inne ved sang og regelleker</p> <p>La barna utvikle kroppsbeherskelse og utvikle forståelse av egen og andres kropp</p> <p>Variert og sunt kosthold. Varmmat.</p> <p>Skape gode måltidsituasjoner for barna med fokus på ro, gode samtaler og et sunt og godt forhold til mat og gode matvaner</p> <p>Frukt og grønnsaksuke</p>	<p>Være fysisk aktive med barna</p> <p>Legge til rette for variert lek og gode erfaringer fra uteliv i forskjellige årstider</p> <p>Sørge for fysisk utfordrende inne- og utemiljø</p> <p>Oppfordre barna til positive opplevelser av fysisk mestring</p> <p>Ha et bevisst forhold til sunt kosthold og fysisk aktivitet</p> <p>Snakke med barna om gode og sunne valg</p>	

Kunst, kultur og kreativitet

«I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barns nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering» (Jfr Rammeplanen)

ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 år	<p>Bli kjent med og bruke ulike formingsmaterialer</p> <p>Tegne/male, Plastelina, Klippe/lime, Bygg og konstruksjonslek, Nopper/store perler</p> <p>Opplive erfaringer med musikk og instrumenter</p>	<p>Gi barna mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer</p> <p>Motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans og drama og annen skapende virksomhet</p> <p>Bruke musikk og instrumenter aktivt og ha det tilgjengelig for barna</p>	<p>Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med, ASQ, ASQ-SE</p> <p>Periodeplan, ukeplan og ukesreferat</p> <p>Individuell utviklingsplan</p> <p>Bilder, film</p> <p>Skjema overgang barnehage/skole</p> <p>Barnas permer</p>
3-4 år	<p>Legge til rette rollelek og skuespill</p> <p>Plastelina, Tegne og male, Klippe og lime, Arbeid med ulike materialer, Perle i snor/brett</p> <p>Fargelære, eksperimentere med farger</p> <p>Bruke musikk og instrumenter aktivt og ha det tilgjengelig for barna</p>	<p>Motivere barna til å utfolde sine kreative evner</p> <p>Være nysgjerrige i møtet med farger og eksperimentering</p> <p>Tilrettelegge for fantasi og skaperglede</p> <p>Skape arena for opplevelser der musikk er en kilde til glede, dans og sang</p>	<p>Invitere foresatte på utstilling</p> <p>Refleksjon over tiltak og utvikling</p>
5-6 år	<p>Kunstutstilling, Klippe og limeaktivitet, Veve, Sy/hekle, Perle, plastelina</p> <p>Veilede barna i å kunne bearbeide sine inntrykk gjennom kreativitet</p> <p>La barna få oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse</p>	<p>Gi barna tid og rom for aktivitetene</p> <p>Utnytte den ulike kompetansen i personalgruppen</p> <p>Legge til rette for ulike uttrykksformer</p> <p>Implementere ulike formingsverktøy i barnehagen</p> <p>Introdusere nytt og ukjent materiale</p>	

Natur, miljø og teknologi (*se Grønt Flagg)

«Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper» (Jfr. Rammeplanen)

ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 år	<p>Være ute og oppleve alle årstider</p> <p>Undre seg over naturens mangfold</p> <p>Turer i nærmiljø</p> <p>Lek og eksperimentering med snø, is og vann,</p> <p>Følge livet rundt fuglekassen</p> <p>Lage fuglemat</p>	<p>Legge til rette for at barna skal få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring</p> <p>Inkludere friluftaktiviteter og utelek i barnehagens hverdagsliv</p> <p>Undre seg sammen med barna</p>	<p>Grønt flagg- miljøarbeid,</p> <p>Systematisk dokumentasjon av arbeid med IKT</p> <p>Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med, ASQ og ASQ-SE</p> <p>Periodeplan, ukeplan og ukesreferat</p> <p>Individuell utviklingsplan</p>
3-4 år	<p>Opplive glede ved å ferdes i naturen og får grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen. Følge maurtua/ et tre gjennom alle årstider</p> <p>Får erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon</p> <p>Lage plakater/collage</p> <p>Ta del i kildesortering, Enkle eksperimenter,</p> <p>La barna uttrykke seg via digitalt verktøy, PC, iPad (lage film/bilder/spill/billedlotto)</p>	<p>Ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger og stimulere dem til å oppleve med alle sanser, iakttatt og undre seg over fenomener i naturen</p> <p>Lage lekegrupper der barna får utforske og prøve seg frem selv, mens vi observerer og hjelper og støtter opp underveis, lar barna få prøve seg på egenhånd og da ser vi hva de har tillært seg av kunnskap.</p> <p>Legge til rette for hvordan teknikk og digitale verktøy kan brukes i leken og hverdagslivet.</p>	<p>Bilder, film</p> <p>Skjema overgang barnehage/skole</p> <p>Barnas permer</p> <p>Refleksjon over tiltak og utvikling</p>
5-6 år	<p>Legge til rette for at barna opplever at digitale verktøy kan være en kilde til lek, kommunikasjon og innhenting av ny kunnskap</p> <p>Lære å iakttatt, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verdenen</p> <p>I tale og handling fremme en forståelse for bærekraftig utvikling og velge litteratur og aktiviteter som fremmer en slik forståelse</p>	<p>Legge til rette for hvordan teknikk og digitale verktøy kan brukes i leken og hverdagslivet.</p> <p>Være åpne for barnas nysgjerrighet og undring</p> <p>Vi observerer barnas lek og samtaler.</p> <p>Være gode rollemodeller</p>	

Etikk, religion og filosofi

«Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold» (Jfr Rammeplanen)

ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 år	<p>Fokusere på å styrke barnas sosiale utvikling - empati, prososiale atferd, selvhevdelse og selvkontroll</p> <p>Lære å trøste hverandre, være gode mot hverandre og sette ord på følelser og begrep som lei seg, sint, glad.</p> <p>Gi barna kunnskap om hvordan vi er mot hverandre, lære selvkontroll, turtakning, dele med hverandre</p> <p>Sette inn forbyggende tiltak for ikke slå, bite eller klype</p>	<p>Bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre</p> <p>Veilede å vise hvordan vi skal være overfor hverandre</p> <p>Være oppmerksom på barnas evne til å uttrykke seg</p> <p>Utforske og undre seg sammen med barna</p> <p>Tilstedeværende voksne som setter ord på barnas følelser</p>	<p>Skjema for barnesamtaler</p> <p>Mitt valg</p> <p>Evaluering av Handlingsplan mot mobbing</p> <p>Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med, ASQ og ASQ-SE</p> <p>Periodeplan, ukeplan og ukesreferat</p> <p>Individuell utviklingsplan</p> <p>Bilder, film</p> <p>Skjema overgang barnehage/skole</p>
3-4 år	<p>Bruke etiske problemstillinger som utgangspunkt for samtaler</p> <p>Tenke kritisk – handle etisk</p> <p>Markere Samefolkets dag</p> <p>Markere FN -dag</p> <p>Informere om religioner og livssyn som er representert i barnehagen</p> <p>Få kunnskap om normer og verdier i samfunnet</p>	<p>Skape tilhørighet til hverandre i gruppa</p> <p>Være gode rollemodeller i hverdagen</p> <p>Være inkluderende</p> <p>Gi rom for undring og filosofering</p> <p>Være tydelige på hva som er våre verdier</p> <p>Gi barna opplevelse av og bli sett og hørt</p>	<p>Barnas permer</p> <p>Refleksjon over tiltak og utvikling</p>
5-6 år	<p>Barnesamtaler</p> <p>Lære barna at alle er lik verdifulle og har lik rett til å bli sett og hørt</p> <p>Invitere til medvirkning</p> <p>Skape rom for undring og refleksjon</p> <p>Lære barna å vise toleranse og respekt for hverandre</p>	<p>Legge grunnlag for gode samtaler med barn</p> <p>Lytte og anerkjenne barns uttrykk. Ta barn på alvor.</p> <p>Ta tid til å møte barnas undring og refleksjon</p> <p>Være en god lytte og samtalepartner for barna</p>	

Nærmiljø og samfunn

«Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden» (Jfr Rammeplanen)

ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 år	<p>Barna blir kjent i barnehagens nærmiljø gjennom turer</p> <p>Arbeide for et inkluderende miljø som motarbeider mobbing og rasisme</p> <p>Få oppleve aksept ut fra egne forutsetninger</p> <p>Lære å sette grenser</p>	<p>Gjøre barna kjent med eget nærmiljø gjennom turer, utforskning, opplevelser og erfaringer.</p> <p>Gi forståelse av konsekvens som følge av handling</p> <p>Veilede barna i lek og i møte med andre mennesker</p>	<p>Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med, ASQ og ASQ-SE</p> <p>Individuell utviklingsplan</p> <p>Bilder, film</p> <p>Månedsbrev</p> <p>Skjema overgang barnehage/skole</p>
3-4 år	<p>Opplevelser/tur i nærmiljø og lokale kulturarrangement</p> <p>Oppsøke ulike arbeidsplasser og institusjoner</p> <p>Bli kjent med Samisk kultur og tradisjon</p> <p>Lære barna å vise hverandre respekt</p> <p>Lære barna forståelse av likeverd</p>	<p>Se mulighetene for at læring kan skje i naturen</p> <p>Vise interesse for barnas bomiljø</p> <p>Ta med barna til f.eks skole, bibliotek, brannstasjon, politistasjon og gi de meningsfylte møter med nærmiljø</p> <p>Tilstedeværende gode voksne rollemodeller</p>	<p>Barnas permer</p>
5-6 år	<p>Turer i lokalmiljø: Bussturer, Kinobesøk, Tur i skogen, Delta på Solheimcup</p> <p>Få kjennskap til kulturarrangement i nærmiljø</p> <p>Jobbe med inkluderende miljø</p> <p>Vise hverandre respekt</p> <p>Sette fokus på likeverd, alle er like verdifulle</p>	<p>Legge til rette for opplevelsrike turer.</p> <p>Førskolegruppen deltar på kulturarrangement</p> <p>Følge opp i barnas lek for å oppdage og unngå mobbing og utestenging</p> <p>Gi barna opplevelse av egenverdi</p>	

Antall, rom og form

«Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende» (Jfr. Rammepanen)

ALDER	TILTAK	PERSONALETS ROLLE	DOKUMENTASJON
0-2 år	<p>Bli kjent med begreper</p> <p>Få møte tall visuelt og med språk i dagligsituasjoner</p> <p>Utvikle romfølelse</p> <p>Leke med geometriske former, Puslespill, Brettspill, Tall regler, Kims lek, Eventyr, Rim og regler</p> <p>Få erfaring med byggeklosser, duplo, togbane ...</p>	<p>Benevne alle ulike former vi har rundt oss</p> <p>Være bevisst bruk av førmatematiske begreper i hverdagen</p> <p>Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning</p>	<p>Observasjonsverktøy f.eks. TRAS, Alle med, ASQ og ASQ-SE</p> <p>Periodeplan, ukeplan og ukesreferat</p> <p>Individuell utviklingsplan</p> <p>Bilder, film</p> <p>Skjema overgang barnehage/skole</p> <p>Barnas permer</p>
3-4 år	<p>Utvikle og utvide sin forståelse av matematiske begreper</p> <p>Få møte med tall, visuelt og med språk: Kims lek, Telling ved pådekking matbord, Leke med sorteringsmateriale, Spille ludo og andre tallspill, Leke med måleenheter, Eventyr</p> <p>Øve på problemløsning på egen hånd og sammen med andre</p>	<p>De voksne må benevne og sette ord på former og begreper i hverdagen</p> <p>Sørge for at materiell er tilgjengelig</p> <p>Legge til rette for hverdagssituasjoner og rutiner der barna får utfordringer ut fra egne forutsetninger</p>	
5-6 år	<p>Ulike spill, konstruksjonslek</p> <p>Utvikle matematiske begreper, lære tallrekken 1-10, måle og sammenligne former og størrelser.</p> <p>Organisere og kategorisere i forhold til form og farge</p>	<p>Observere hva barna kan og gi utfordringer i forhold til utvikling og modenhet</p> <p>Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning</p>	

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Samarbeid mellom foreldre og personale er en viktig del av barnehagens virksomhet.

Foreldresamarbeid skjer bl.a. gjennom uformelle og formelle samtaler. Den daglige kontakten danner grunnlag for samarbeidet. Barnehagen inviterer til ulike arrangementer gjennom året, som for eksempel Luciafeiring og foreldrekaffe/suppe.

Foreldrene er våre viktigste samarbeidspartnere. Samarbeidet mellom foreldre og barnehage skal ha barnas beste som mål og begge parter har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Personalet i barnehagen skal legge til rette for individuell oppfølging av foreldrene og i gruppe. Personalet har en viktig oppgave når det gjelder å gi foreldrene nødvendig informasjon om hva vi gjør, hvordan og hvorfor – gjensidig er det viktig at barnehagen blir informert om spesielle hendelser der barnas beste må ivaretas. I et godt samarbeid legges det opp til en god og åpen dialog med forventninger til de forskjellige rollene vi innehar. Det må skapes gjensidig respekt, tillit, trygghet og forståelse mellom personalet og foreldrene. Foreldre skal oppleve å bli hørt og ha mulighet til å virke med.

Ulike former for foreldresamarbeid

Tilvenningssamtale rett etter barnehagestart

Ordinære foreldresamtaler: 1-2 ganger i året og ved behov

Samtale i forbindelse med ASQ- og ASQ-SE –kartlegging

Overgangssamtale barnehage - skole

Foreldremøter: 1-2 ganger i året

FAU/SU møter

Foreldrekaffe/Lucia

TIBIR/PMTO - veiledning

Barne- og ungdomsfaglige møter (tidligere kalt TFM-tverrfaglige møter)

Generell informasjon om Lørenskog: www.lorenskog.kommune.no

Barnehagens hjemmeside: www.barliskogen.barnehage.lorenskog.no

Informasjon

Hver avdeling har en tavle i garderoben hvor informasjon henges. Dette kan for eksempel være ukeplaner, informasjon om eventuelle vikarer, skriv fra styrer, FAU eller administrasjonen. Det er også en White Board tavle hvor viktig informasjon skrives.

Hver avdeling skriver dagsrapport/ukesrapport som ligger i en egen perm i garderoben. På barnehagens hjemmeside <https://www.barliskogen.barnehage.no> finnes informasjon fra styrer og hver enkelt avdeling. Ved å abonnere på nyhetsskriv blir du automatisk oppdatert når ny informasjon på hjemmesiden blir lagt ut.

I korridoren henger en oppslagstavle hvor FAU eller foreldre generelt kan henge opp informasjon og beskjeder til andre foreldre.

På Facebook finner dere oss ved å følge linken

https://www.facebook.com/baarliskogenbarnehage/?ref=aymt_homepage_panel her dokumenterer vi vårt arbeid.

FAU - Foreldreråd/foreldrenes arbeidsutvalg

Foreldrerådet består av alle foreldrene i barnehagen. På høsten velges det to representanter fra hver avdeling som skal danne foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). Dette arbeidsutvalget skal sikre samarbeidet med barnas hjem. Styrer er tilgjengelig for FAU på deres møter i barnehagen. FAU arrangerer juletreffest for barn og foreldre i januar og sommerfest i juni.

SU - Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget har fire medlemmer som representerer eier, ansatte og foreldre. Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samarbeidende organ.

Barne- og ungdomsfaglige møter (tidligere kjent som TFM) –

Er et lavterskeltilbud. Det betyr å få hjelp og veiledning tidlig som kan gi forebyggende effekt. I barnehagen avholdes det tverrfaglig møte hver sjette uke. På hvert møte er det faste deltakere som helsesøster, barnevern, PPT, pedagogisk leder og styrer. Foreldre skal få god informasjon i forkant av møtet, og alltid gi godkjenning dersom man tenker å invitere andre enn de faste deltakerne. På disse møtene kan man for eksempel ta opp samspillsvansker, relasjonsbygging, mobbing, hjemmeforhold, atferdsvansker, helseproblemer og psykiske lidelser hos barnet eller foreldre. Forebyggende psykisk helsetjeneste i Lørenskog (FPH) tilbyr jevnlig foreldrekurs i COS (Circle Of Security, Trygghetssirkelen). Dette er et kurs som kan hjelpe foreldre med å bli tryggere i forståelsen av sitt barns følelser, atferd og behov, samt gi innspill til hvordan man kan få et bedre samspill.

PMTO - Parent Management Training Oregon

Lørenskog kommune har etablert et tilbud for foreldre som trenger veiledning i foreldrerollen eller er bekymret for sitt barns oppførsel. PMTO- modellen brukes innenfor barnehage, skole, helsestasjon, PPT og barnevernstjenesten i hele kommunen.

Foreldre kan få hjelp når de ikke får til et godt samspill med barnet sitt, eller når samspillet blir preget av mas, aggresjon, konflikter, og at barnet ikke hører etter. Vanlige situasjoner der problemer oppstår, er når barnet skal legge seg, stå opp, spise mat, pusse tenner, eller at barnet generelt ikke følger beskjeder fra foreldrene. PMTO-veiledning til foreldre gis bl.a. av helsesøster.

Barnehagen har en PMTO konsulent som gir veiledning til personalet.

DOKUMENTASJON OG EVALUERING

Planlegging

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet.» – Rammeplan kap. 7 s. 37

Barnehagen er en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet er begrunnet i barnehageloven og Rammeplanen. Planlegging baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidighet, individuelt og i gruppe. Refleksjon og evaluering.

Vi i barnehagen planlegger ved å:

- Bruke møter som arena for felles refleksjon over fag og innhold ved å knytte praksis opp mot rammeplanen og gjeldende forskrifter
- Jobbe med case/praksisfortellinger i grupper på avdelingsmøter, personalmøter, foreldremøter og ledermøter.
- Observasjon og oppfølging av hvert enkelt barn, hele barnegruppen og barnet i barnegruppen i evaluering og refleksjon opp mot livslang læring og mestring
- Systematisk vurdering eget av pedagogisk arbeid
- Samtaler med barn
- Samtaler med foreldre

Dokumentasjon

Dokumentasjon er et middel for å få frem ulike meninger og for å synliggjøre barnas hverdag. Dokumentasjon bidrar til refleksjon og utvikling over egen praksis og kan kaste lys over barnas medvirkning og påvirkning i egen hverdag.

Vi velger å dokumentere på følgende måter:

- Informasjon fra styrer
- Periodeplaner og informasjon fra avdelingene
- Bilder - vi tar bilder som viser barnas hverdag i barnehagen, henges opp på avdelingen eller i garderoben
- Facebookside – her dokumenterer vi vårt arbeid med Rammeplanen og legger ut aktuelle artikler og kurs
- Hjemmeside - her legges periodeplan fra hver avdeling og andre planer for barnehagen
- Observasjoner - se og kartlegge hvert barns utvikling og behov for å legge til rette for den videre utviklingen
- Informasjonstavler - en beskrivelse av barnas og barnehagens daglige opplevelser
- Barnas permer - tegninger, barnas kunst og bilder samles
- Bruk av e-post og transponder (nytt august 2019)

Evaluering

Barnehagens dokumentasjon vil bli brukt i refleksjon under evalueringen av vårt arbeid. Planer og aktiviteter evalueres jevnlig, og dette vil justere videre planleggingsarbeid. Den enkelte avdeling evaluerer sitt planarbeid og rutiner på avdelingsmøter. På ledermøter og på personalmøter evalueres felles planer, pedagogisk arbeid, rutiner og samarbeid. All evaluering gjøres skriftlig og danner grunnlaget for videre planlegging.

ÅRSHJUL 2019 - 2020

MÅNED	DATO	KLOKKESLETT	AKTIVITET
September	11.september 26.september	18.00-20.00 14.30-16.00	Foreldremøte Barne- & ungdomsfaglige møter
Oktober Uke 40 Uke 41	11. oktober 22./24.oktober		Fotograf storbarnsavdelinger Høstferie Grønnsaksuke Markering FN-dag Foreldresamtaler oppstart
November Uke 48	1.november 7. november 25.-29. nov	Hele dagen	Planleggingsdag- bhg stengt Barne- og ungdomsfaglige møter Pepperkakebaking Foreldresamtaler
Desember	2.,9.,16. og 23.des 5. desember 13. desember 16.desember 24.-26.des 27. og 30.des		Adventssamlinger Barne- og ungdomsfaglige møter Lucia Nissefest Bhg stengt Barnehagen åpen
Januar	31. des.-3.jan. 2.og 3. januar 23.jan	14.30-16.00	Barnehagen stengt Planleggingsdager Bhg. stengt Barne- og ung. fag. møter Skidag
Februar Uke 8	6.feb 11.feb 14.feb		Samenes dag Aktivitetsdag Åpen dag i bhg kl. 10.00 -11.30 Karneval Vinterferie
Mars	5.mars 10.mars		Barne- og ungdomsfaglige møter Barnehagedagen - Kunstutstilling Foreldresamtaler
April	8.april 9.-13.april 14.april 16.april	Bhg stenger kl.12 14.30-16.00	Åpen halv dag Påskeferie Planleggingsdag Bhg. stengt Barne- og ungdomsfaglige møter Påskefrokost/foreldrekafe
Mai Uke 19	1.mai 4.-8.mai 12.mai 16.mai 28.mai	 14.30-16.00	Barnehagen stengt Rusken Kulturprosjekt/Kunstuke Fotograf småbarnsavd-+søsken 17. mai markering Barne- og ungdomsfaglige møter
Juni	1.juni 04.juni 10.juni		2.pinsedag - Bhg. stengt Foreldremøte nye foreldre Sommerfest Tangen – Stjerneklubben
Juli Uke 29 og 30			Barnehagen stengt

○ Med forbehold om endringer